

**Stacja Badawcza PZŁ
Czempień**

SYTUACJA ZWIERZĄT ŁOWNYCH W POLSCE 2013

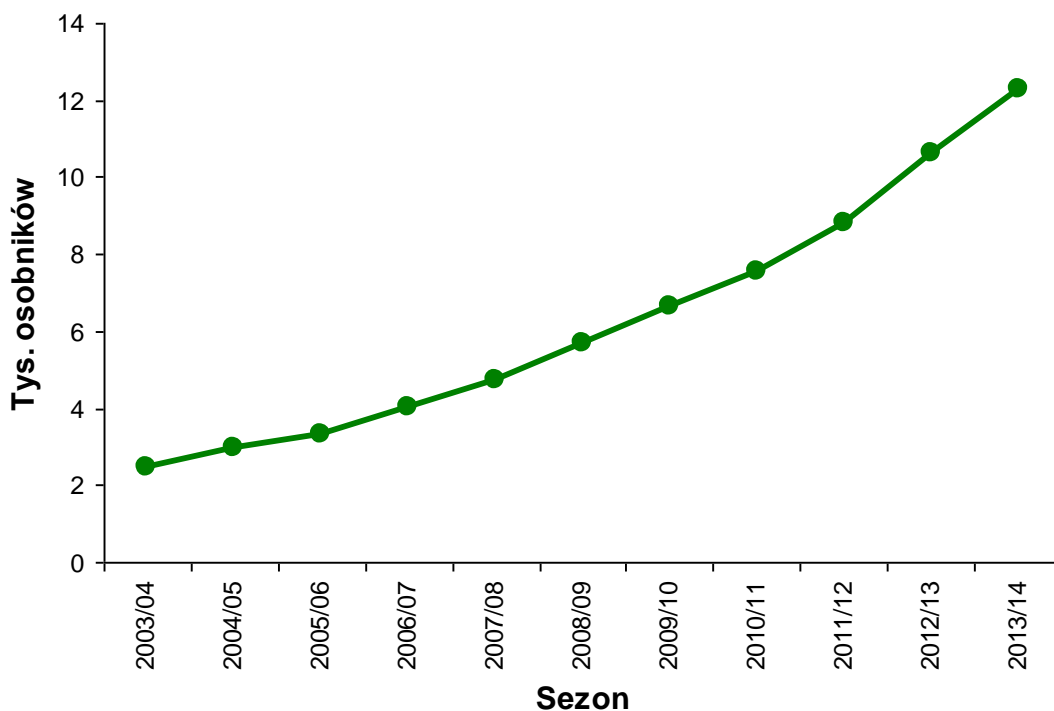
Opracowanie prezentuje informacje o pozyskaniu ważniejszych gatunków zwierzyny w sezonie łowieckim 2012/13 oraz ich liczebności w 2013 roku, na tle danych z lat poprzednich. Opiera się na materiałach z rocznych planów łowieckich dla obwodów dzierzawionych przez koła łowieckie, stanowiących około 93% obwodów istniejących w kraju.

Ł O Ś

Liczebność łosi w kraju wiosną 2013 roku oceniono na 12,3 tysiąca osobników, czyli o 16% więcej niż w roku poprzednim. Wzrost populacji tego gatunku trwa nieprzerwanie od 1999 roku, kiedy odnotowano najmniejszą jego liczebność podczas ostatnich czterech dekad (1,9 tysiący), będącą rezultatem spadku zachodzącego w latach 90. XX wieku. Od tamtego roku stany łosi zwiększyły się 6,5-krotnie. Liczba obwodów łowieckich, w których wiosną 2013 roku stwierdzono obecność łosi, wynosiła około 1,3 tysiąca (27% istniejących obwodów) i była o 6% wyższa w porównaniu z rokiem ubiegłym oraz prawie 4 razy większa niż we wspomnianym 1999 roku. Podobnie jak w roku poprzednim, wiosną 2013 roku żadnego łosia nie odnotowano w 12 okręgach położonych w zachodniej i południowej części kraju.

Najwyższe stany łosi w 2013 roku występowały tradycyjnie w północno-wschodniej Polsce, ale wzrost tamtejszej populacji w stosunku do roku poprzedniego był już stosunkowo niewielki (10-20%). Większy wzrost (20-40%) został zaobserwowany w wielu okręgach z mniej liczną obecnością tego gatunku. Natomiast niewielkie zmiany, bliskie stabilizacji, odnotowano przede wszystkim na Lubelszczyźnie.

Liczebność łosi w Polsce w sezonach 2003/04–2013/14

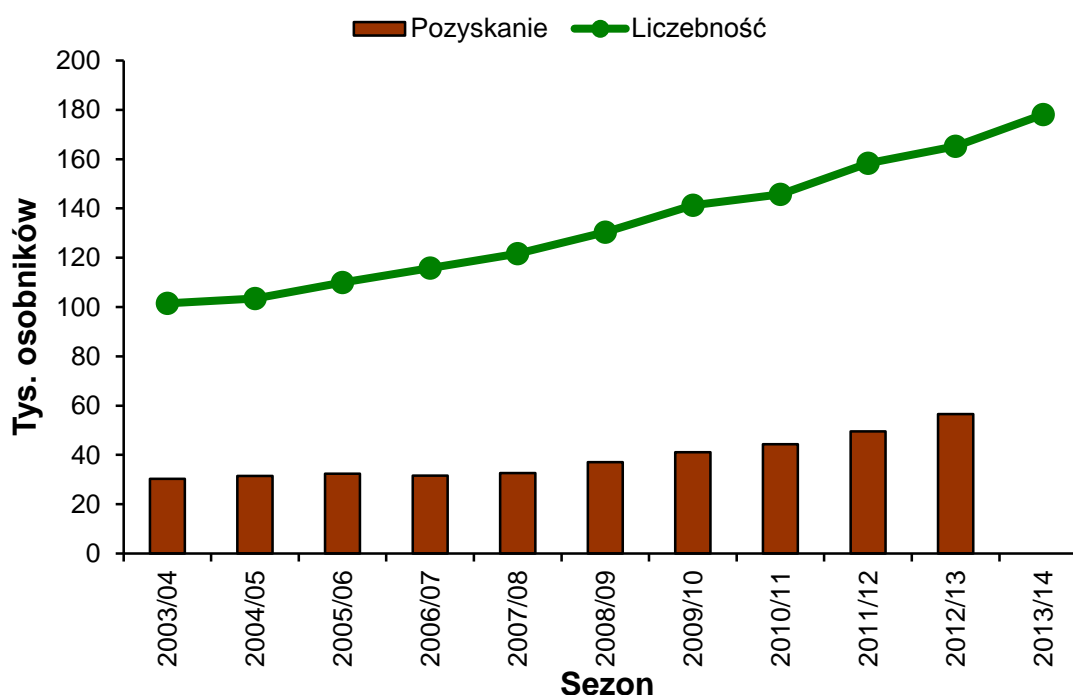
J E L E Ń

W 2013 roku odnotowano kolejne zwiększenie się krajowej liczebności jeleni, do 178 tysięcy osobników, czyli o 8% w porównaniu z rokiem poprzednim. Wzrostowy trend populacji tego gatunku trwa od około połowy lat 90. ubiegłego wieku. Pozyskanie łowieckie jeleni w sezonie 2012/13 wynosiło 56,6 tysięcy sztuk i było o 14% wyższe niż w sezonie ubiegłym. Plan odstrzału w minionym sezonie (62,8 tys.) został zrealizowany na poziomie 90%. Na sezon 2013/14 zaplanowano do odstrzału 70,5 tysięcy osobników.

Znaczny wzrost liczebności jeleni w stosunku do roku ubiegłego (ponad 20%), czyli wyraźnie wyższy od przeciętnej krajowej, wystąpił jedynie w okręgach centralnych z najmniejszymi stanami tego gatunku (łódzki, skierniewicki, warszawski). Natomiast istotne zwiększenie się pozyskania miało miejsce w okręgach położonych w różnych rejonach Polski oraz ze zróżnicowanym statusem jeleni – między innymi w okręgach północno – zachodnich z wysokimi stanami tego gatunku (gorzowski, koszaliński, szczeciński).

Wśród jeleni pozyskanych w sezonie 2012/13 było 27% byków, 52% łań oraz 21% cieląt, podobnie jak podczas dwóch poprzednich sezonów. Wśród odstrzelonych byków odnotowano 45% w I klasie wieku, 46% w II i 9% w klasie III. Oznacza to kontynuację wieloletniego trendu ograniczania udziału klasy I, natomiast wzrost udziału II i III.

Liczebność i pozyskanie jeleni w Polsce w sezonach 2003/04–2013/14

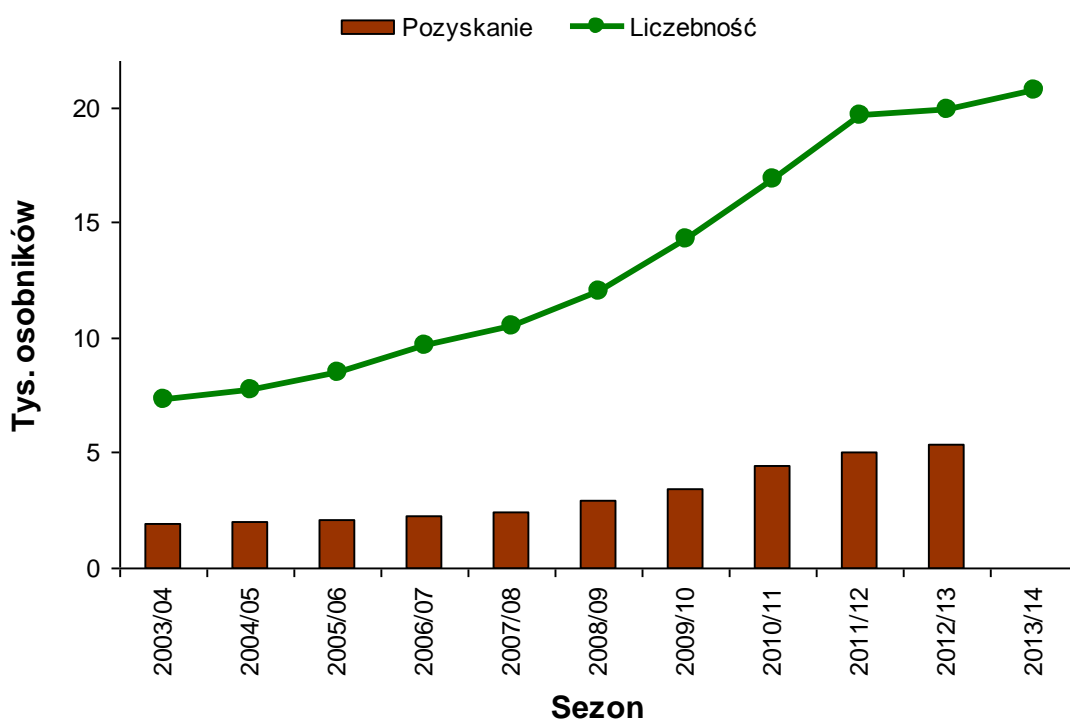
DANIEL

Liczebność danieli w Polsce dynamicznie wzrastała w pierwszej dekadzie XXI wieku. Jednak w latach 2011-2012 nastąpiło wyraźne wyhamowanie tego trendu. Również wiosną 2013 roku odnotowano jedynie niewielkie zwiększenie się populacji tego gatunku – o 4% w stosunku do roku poprzedniego, do 20,7 tysięcy osobników. Pozyskanie w sezonie 2012/13, wynoszące 5,4 tysięcy osobników, było o 8% wyższe niż w sezonie poprzednim. Plan odstrzału na sezon 2012/13 (6,4 tys. sztuk) zrealizowano na poziomie 84%. Na sezon 2013/14 zaplanowano pozyskanie 7,0 tys. sztuk.

W okręgach z największymi populacjami danieli (poznański, koszaliński, opolski, leszczyński), nie odnotowano znaczącego wzrostu pozyskania w sezonie 2012/13, ani stanów w 2013 roku. Wyraźniejszy wzrost (ponad 10%) nastąpił natomiast w niektórych okręgach ze stosunkowo niewielką liczebnością tego gatunku (np. gdański, piotrkowski, wałbrzyski).

Wśród danieli pozyskanych w sezonie 2012/13, byki stanowiły 30%, łanie 49%, a cielęta 21%. Podobna struktura pozyskania notowana była w latach poprzednich. Wśród odstrzelonych byków było 38% osobników w I klasie wieku, 52% w drugiej oraz 10% w klasie III. Także w tym wypadku nie nastąpiły znaczne zmiany w porównaniu z poprzednim pięcioleciem, natomiast 10 lat temu większy był udział klasy I, mniejszy II i III.

Liczebność i pozyskanie danieli w Polsce w sezonach 2003/04–2013/14

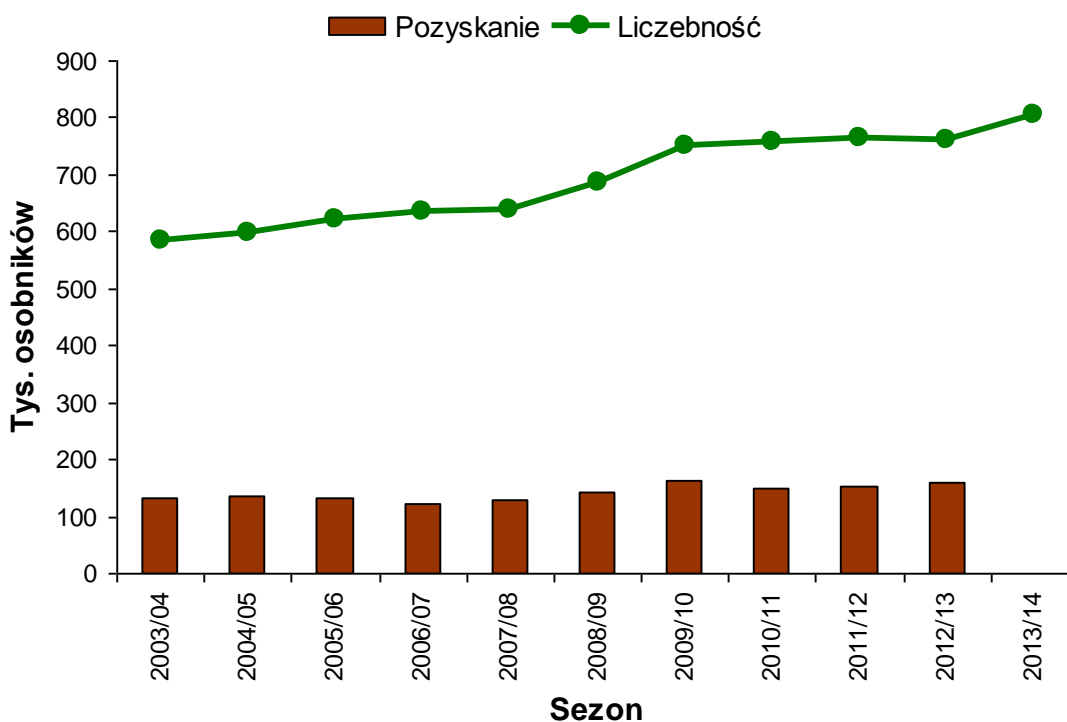
SARNA

W latach 2009-2012, liczebność saren w Polsce pozostawała praktycznie na stałym poziomie, natomiast w 2013 roku odnotowano niewielki wzrost populacji, o 6% w porównaniu z rokiem poprzednim – do 806 tysięcy osobników. Pozyskanie saren w sezonie 20012/13, wynoszące 159,1 tysięcy sztuk, było jedynie o 3% większe niż w sezonie poprzednim. Oznacza to kontynuację niewielkich wahań wielkości odstrzału, występujących w ostatnim okresie. Zrealizowane pozyskanie stanowiło 91% zaplanowanego (174,8 tys. sztuk). Na sezon 2013/14 przewidziano do odstrzału 194,6 tys. sztuk.

Stany saren w 2013 roku w większości okręgów, podobnie jak przeciętnie w kraju, zwiększyły się nieznacznie w porównaniu z rokiem poprzednim. Tylko w kilku okręgach nastąpił wyraźniejszy wzrost – największy w okręgu gdańskim (o 22%). Pozyskanie, choć w sezonie 2012/13 praktycznie nie zmieniło się w skali kraju, to w kilkunastu centralnych okręgach zanotowano jego wzrost – o kilkanaście procent w stosunku do roku poprzedniego.

Rogacze stanowiły 46%, kozy 42% a kozłeta 12% saren odstrzelonych w sezonie 2012/13, a więc struktura pozyskania była podobna jak w latach poprzednich. Wśród rogaczy odnotowano 36% w I klasie wieku i 64% w klasie drugiej. Taka same proporcje stwierdzono podczas dwóch poprzednich sezonów, jednak wcześniej strzelano więcej młodych kozłów.

Liczebność i pozyskanie saren w Polsce w sezonach 2003/04–2013/14

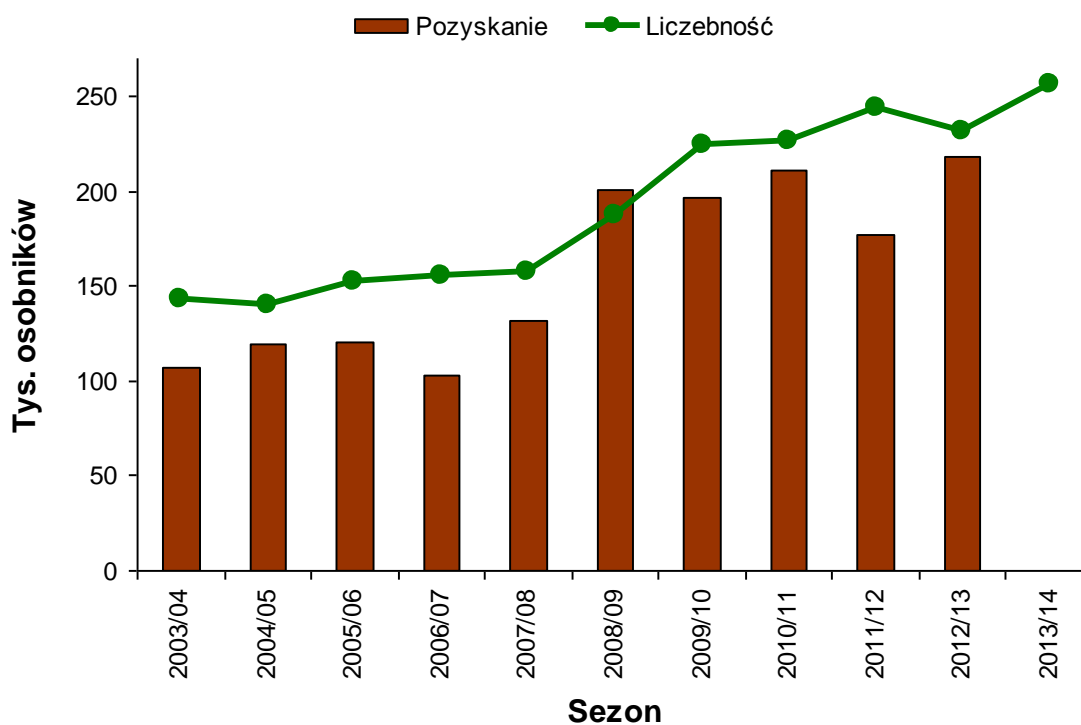
D Z I K

Po okresie wyraźnego wzrostu stanów dzików w kraju w latach 2007-2011, będącego kontynuacją trendu rozpoczętego w końcu XX wieku, w roku 2012 odnotowano niewielki spadek ich liczebności. Jednak w 2013 roku nastąpił ponownie wzrost o 11% w porównaniu z rokiem poprzednim, do 257 tysięcy osobników. Pozyskanie, które w sezonie 2011/12 również się zmniejszyło, w ostatnim sezonie 2012/13 wzrosło aż o 23%, do 218,9 tysięcy sztuk. Plan odstrzału na ten sezon (271,6 tys. sztuk) zrealizowano na poziomie 81% (poprzednio tylko 65%), natomiast na sezon 2013/14 zaplanowano do odstrzału 281,6 tysięcy sztuk.

Znaczniejszy wzrost liczebności i pozyskania dzików w ostatnim roku, czyli wyższy od podanych powyżej wskaźników dla całej Polski, wystąpił w okręgach położonych we wszystkich regionach, jednak częściej miało to miejsce we wschodniej połowie kraju, gdzie pozyskanie tego gatunku na jednostkę powierzchni łowisk kształtuje się zwykle na niższym poziomie niż na zachodzie. Największy wzrost pozyskania w sezonie 2012/13 (48-67% w porównaniu do sezonu poprzedniego) odnotowano w grupie okręgów południowo-wschodnich – bielskim, krakowskim, nowosądeckim i tarnowskim.

Struktura pozyskania dzików w sezonie 2012/13 kształtowała się następująco: warchlaki – 50%, lochy i odyńce – 13%, pozostałe – 37%.

Liczebność i pozyskanie dzików w Polsce w sezonach 2003/04–2013/14

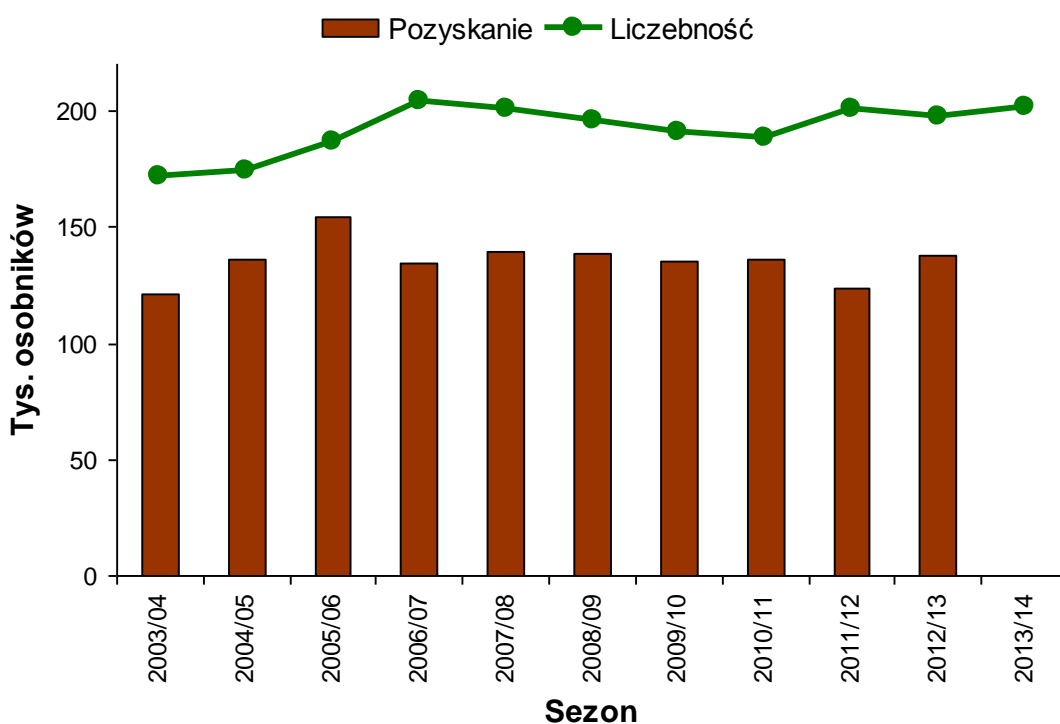

LIS

Stany lisów w Polsce wiosną 2013 roku oszacowano na 201,8 tysięcy osobników, co oznacza kontynuację niewielkich wahań wielkości ich populacji, obserwowanych od około połowy pierwszej dekady XXI wieku. W sezonie 2012/13 odnotowano natomiast pewien wzrost pozyskania – o 11% w porównaniu z rokiem poprzednim. Odstrzelenie 138,1 tysięcy sztuk oznaczało powrót do poziomu pozyskania notowanego podczas kilku poprzednich lat, po okresowym ograniczeniu w sezonie 2011/12. Podobnie jak w latach poprzednich, pozyskanie planowane na sezon 2012/13 (235,8 tys. sztuk) zostało zrealizowane tylko częściowo (59%). Na sezon 2013/14 zaplanowano do odstrzału 238,9 tysięcy sztuk.

Liczebność lisów w 2013 roku nie zmieniła się znacząco także w skali okręgów, bowiem różnice w stosunku do roku ubiegłego w większości z nich nie przekraczały $\pm 10\%$. W niektórych rejonach kraju nastąpił jednak wyraźny wzrost pozyskania w stosunku do poprzedniego sezonu – na przykład w grupach okręgów położonych na północnym-zachodzie (gorzowski i szczeciński), południu (bielski, katowicki, krakowski i nowosądecki), a także na wschodzie (bialskopodlaski, chełmski i lubelski), zwiększyło się ono o 21-30%. Najwyższe pozyskanie na jednostkę powierzchni (8-11 sztuk/1000 ha) utrzymało się w dwóch rejonach położonych w Wielkopolsce (okręgi leszczyński i poznański) oraz w Małopolsce (okręgi bielski, krakowski, tarnowski).

Liczebność i pozyskanie lisów w Polsce w sezonach 2003/04–2013/14

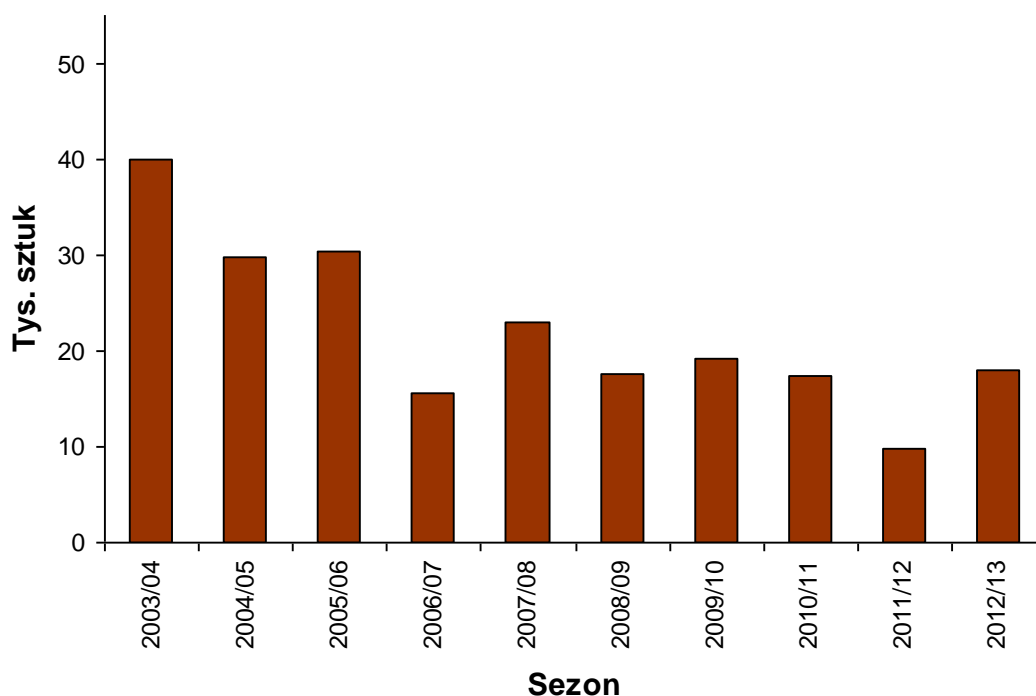
ZAJĄC

Liczebność i pozyskanie zajęcy w kraju zmniejszyły się drastycznie podczas dwóch poprzednich dekad. Jednak w ciągu ostatnich kilku lat obserwowane były już tylko wahania pozyskania. Wprawdzie w sezonie 2011/12 liczba odstrzelonych zajęcy wyraźnie spadła – po raz pierwszy poniżej 10 tysięcy sztuk, lecz w sezonie 2012/13 zwiększyła się ponad dwukrotnie w stosunku do tego minimum. Wynosiła bowiem 17,9 tysięcy osobników, czyli powróciła do poziomu notowanego w sezonach 2008/09 – 2010/11.

Wyraźny wzrost pozyskania zajęcy w sezonie 2012/13 nastąpił w większości okręgów, w których prowadzone są regularniejsze polowania na ten gatunek. Nieliczne wyjątki były zwykle związane z brakiem spadku wysokości odstrzału w sezonie poprzednim (np. skierniewicki). Najwyższe pozyskanie na jednostkę powierzchni w sezonie 2012/13 (0,4-0,6 sztuk/100 ha pól) miało miejsce, podobnie jak podczas kilku poprzednich lat, w grupie okręgów południowych i centralnych – w pierwszej kolejności w bielskim, a następnie w tarnowskim, krakowskim, kieleckim, radomskim. Z kolei w ośmiu okręgach zachodniej Polski w minionym sezonie nie odstrzelono ani jednego zajęcia.

W sezonie 2012/13 wypuszczono do łowisk 3,3 tysiące zajęcy (w sezonach 2007/08-2011/12 od 2,8 do 3,8 tys.), najwięcej w koszalińskim, poznańskim oraz leszczyńskim.

Pozyskanie zajęcy w Polsce w sezonach 2003/04–2012/13

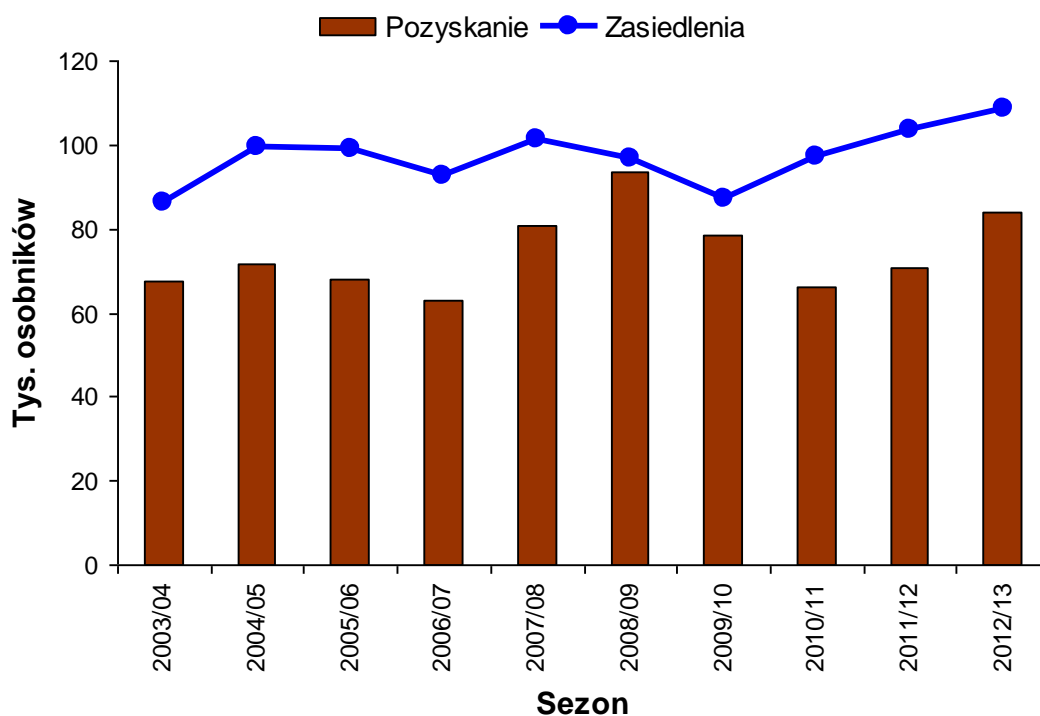

BAŻANT

Pozyskanie bażantów w Polsce podczas ostatniego dziesięciolecia nie wykazywało wyraźnych trendów, lecz wahało się z roku na rok. W sezonie 2012/13 odstrzelono 84,1 tysięcy tych ptaków, co oznacza wzrost o 19% w porównaniu z sezonem poprzednim. Jednak wielkość pozyskania pozostała w zakresie notowanym w ciągu ostatnich kilku lat (63-94 tys. sztuk). Wysokość zasiedleń bażantami również zmieniała się stosunkowo nieznacznie podczas ubiegłych lat. W sezonie 2012/13 wzrosła tylko w niewielkim stopniu w porównaniu z sezonem poprzednim (o 5%), ale wykroczyła ponad zakres notowany w ostatnim okresie (86-104 tys. osobników). Wypuszczono bowiem 108,7 tysięcy tych ptaków.

W poszczególnych okręgach w sezonie 2012/13 odnotowano zwykle stabilizację lub wzrost odstrzału bażantów, a tylko w pojedynczych stwierdzono istotny spadek. Były to jednak okręgi ze stosunkowo niskim poziomem pozyskania, położone na przeciwległych krańcach Polski – krośnieński i szczeciński. W przypadku zasiedleń, w skali okręgów zanotowano w sezonie 2012/13 zarówno wyraźne, to jest około 2-krotne spadki (olsztyński, płocki, tarnowski), jak i wzrosty o podobnej skali (gdański, ostrołęcki).

Zasiedlenia i pozyskanie bażantów w Polsce w sezonach 2003/04–2012/13

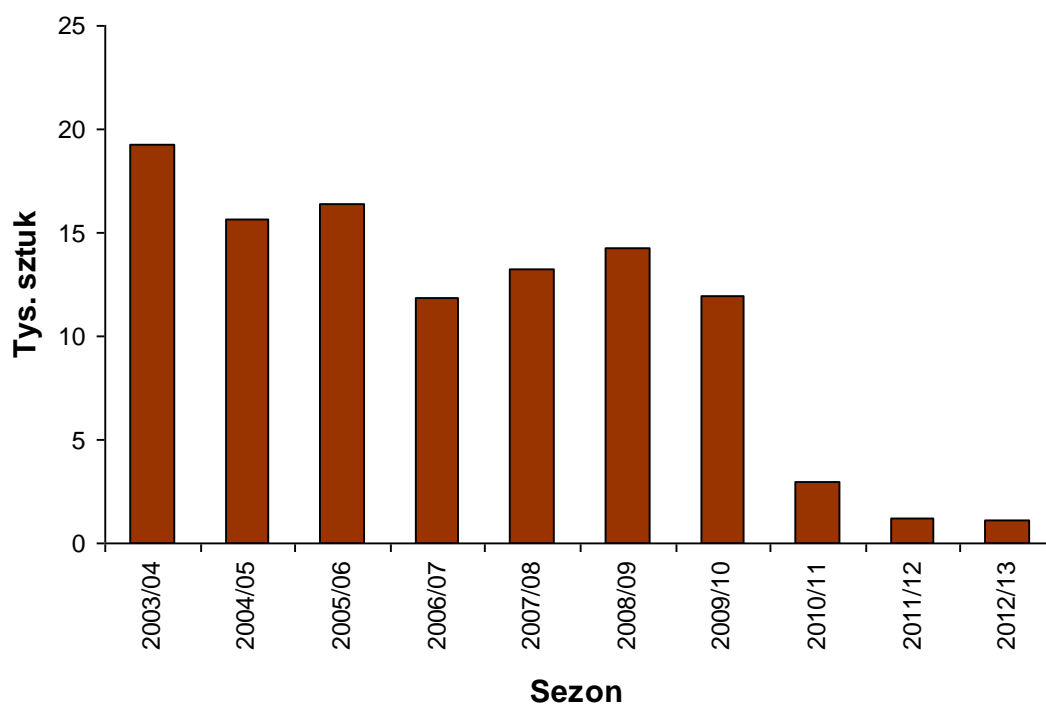

KUROPATWA

W pierwszych latach XXI wieku pozyskiwano w kraju jeszcze około 20 tysięcy kuropatw, jednak wkrótce ich odstrzał zmniejszył się do kilkunastu tysięcy, a w sezonach 2011/12 - 2012/13 do zaledwie 1,1-1,2 tysięcy sztuk. Kilkaset, tj. 300-400 tych ptaków, strzelono w ostatnim sezonie jedynie w okręgach kieleckim i radomskim, co w przeliczeniu daje tylko 0,06-0,07 sztuk ze 100 ha powierzchni polnej łowisk. Około połowy krajowego pozyskania kuropatw w sezonie 2012/13 zrealizowano w obwodach łowieckich, w których jednocześnie prowadzono zasiedlenia tych ptaków. Można więc przypuszczać, że przynajmniej w części przypadków wsiedlone kuropatwy pochodzące z hodowli były tam obiektem polowań, a więc stanowią one istotną część krajowego pozyskania.

Liczba kuropatw wypuszczonych do łowisk w sezonie 2012/13 wynosiła 37,0 tysięcy, a więc była podobna do notowanej w Polsce w poprzednim sezonie (38,2 tys.), lecz wyższa od stwierdzanych w sezonach 2005/06 – 2010/11 (25-29 tys.). W minionym sezonie najwyższe zasiedlenia tego gatunku (ponad 2 tys. osobników) miały miejsce w okręgach ciechanowskim, leszczyńskim, płockim, radomskim, sieradzkim oraz toruńskim.

Pozyskanie kuropatw w Polsce w sezonach 2003/04–2012/13

DZIKIE KACZKI

Krajowe pozyskanie kaczek podczas ostatnich kilku lat kształtowało się na trochę niższym poziomie niż na przykład w latach 90. XX wieku, kiedy to wahało się w granicach 100-150 tysięcy, jednak nie przejawiało dalszych tendencji spadkowych. W sezonie 2012/13 strzelono 104,5 tysięcy tych ptaków, niewiele więcej (o 8%) niż w sezonie poprzednim.

W większości okręgów pozyskanie kaczek w sezonie 2012/13 zmieniło się nieznacznie (do $\pm 20\%$) w porównaniu z rokiem poprzednim. W kilku odnotowano wyraźniejsze wzrosty lub spadki, przy czym były to zwykle okręgi położone w górzystych i lesistych rejonach południowej Polski, z niskim poziomem pozyskania, a więc możliwymi przypadkowymi wahaniami wyników polowań – na przykład około dwukrotny wzrost nastąpił w wałbrzyskim, a spadek rzędu 30% w krośnieńskim i rzeszowskim.

Najwyższe pozyskanie w przeliczeniu na jednostkę powierzchni łowisk w sezonie 2012/13 miało tradycyjnie miejsce w okręgu bielskim (2,7 sztuk na 100 ha), a następnymi w kolejności, jednak już ze znacznie mniejszym poziomem odstrzału (0,7-0,9 sztuk na 100 ha), były okręgi katowicki, warszawski i wrocławski.

Pozyskanie dzikich kaczek w Polsce w sezonach 2003/04–2012/13

